

Др Саша С. Кнежевић

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
- ПОСЕБНИ ДЕО -

Ниш, 2019.

Др Саша С. Кнежевић

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Нишу

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

- ПОСЕБНИ ДЕО -

Издавач

Центар за публикације Правног факултета у Нишу

За издавача

Проф. др Горан Обрадовић, декан

Рецензенти

Проф. др Снежана Бркић

Проф. др Татјана Бугарски

Лектор

Весна Анђелковић

Технички уредник

Ненад Милошевић

Штампа

Графика Галеб Ниш

Тираж

200

ISBN 978-86-7148-260-8

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	3
ОДЕЉАК ПРВИ	
ПРЕДИСТРАЖНИ ПОСТУПАК	5
1. Појам и сврха предистражног поступка	5
2. Кривична пријава	6
3. Остали начини сазнања за кривично дело и учиниоца	8
4. Субјекти и радње предистражног поступка - Опште напомене	9
4.1. Јавни тужилац у предистражном поступку	9
4.1.1. Одлучивање о кривичној пријави	10
4.1.2. Поступање јавног тужиоца према начелу опортунитета	11
4.1.3. Саслушање ухапшеног	12
4.1.4. Задржавање осумњиченог	13
4.1.5. Доказне радње јавног тужиоца	14
4.2. Овлашћења полиције у предистражном поступку	15
4.2.1. Потражне радње полиције	15
4.2.2. Прикупљање обавештења од грађана	16
4.2.3. Ограничавање личне слободе	17
4.2.4. Доказне радње полиције у предистражном поступку	18
4.2.5. Саслушање осумњиченог	18
4.3. Улога судије за претходни поступак у предистражном поступку	19
Резиме	20
Питања	21
ОДЕЉАК ДРУГИ	
СТАДИЈУМ ПРЕТХОДНОГ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА	22
Уводне напомене	22
Глава прва	
ИСТРАГА	23
1. Појам и опште одлике истраге	23
2. Сврха (циљ) истраге	24
3. Покретање истраге	24
4. Спровођење истраге	26
4.1. Субјекти истраге	26
4.2. Учешће осталих субјеката у спровођењу доказних радњи	28
5. Заштитни механизми одбране у истрази	29
5.1. Прикупљање доказа и материјала у корист одбране	30
5.2. Предузимање доказних радњи у корист одбране	31

6. Упознавање са прикупљеним доказима.....	31
7. Чување тајне у истрази.....	32
8. Обавеза уздржавања од нарушавања реда у истрази.....	33
9. Прибављање података о осумњиченом	33
10. Приговор због неправилности у току истраге	34
11. Прекид истраге – дисконтинуитет у спровођењу истраге	34
12. Окончање и допуна истраге	35
Опште напомене.....	35
12.1. Завршетак истраге.....	36
12.2. Обуштава истраге.....	37
12.3. Допуна истраге	38
Резиме	39
Питања.....	39

Глава друга

СПОРАЗУМИ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА И ОКРИВЉЕНОГ 40

Уводне напомене.....	40
1. Споразум о признању кривичног дела	40
1.1. Садржина споразума о признању кривичног дела	42
1.2. Одлучивање суда о споразуму странака	44
1.3. Жалба против одлуке о споразуму.....	45
2. Процесни начини придобијања кооперативних сведока.....	46
2.1. Споразум о сведочењу окривљеног (окривљени сарадник)	47
2.1.1. Садржај споразума о сведочењу окривљеног.....	48
2.1.2. Одлучивање о споразуму	49
2.1.3. Жалба против решења	50
2.1.4. Испитивање и оцена исказа окривљеног сарадника.....	51
2.2. Споразум о сведочењу осуђеног (осуђени сарадник).....	52
2.2.1. Закључивање споразума	52
2.2.2. Садржај споразума о сведочењу осуђеног.....	53
2.2.3. Одлучивање о споразуму	53
Резиме	55
Питања.....	56

Глава трећа

ОПТУЖЕЊЕ 57

Уводне напомене.....	57
1. Подизање и садржина оптужнице.....	57
2. Поступање суда са подигнутом оптужницом.....	59
2.1. Провера формалне исправности подигнуте оптужнице	59
2.2. Одлучивање ванпретресног већа о притвору.....	60
2.3. Достављање оптужнице окривљеном.....	60
2.4. Одговор окривљеног на оптужницу.....	60

3. Судска контрола оптужнице.....	61
3.1. Одлуке којима се мериторно не одлучује о оптужењу	62
3.1.1. Решење о оглашавању поступајућег суда ненадлежним	62
3.1.2. Наредба о допуни или спровођењу истраге, односно о прикупљању доказа	62
3.1.3. Решење о издвајању записника и обавештења из списка	63
3.2. Одлуке о законитости и основаности оптужног акта	63
3.2.1. Решење да нема места оптужби и да се поступак обуставља	63
3.2.2. Решење о одбацивању или одбијању оптужбе	64
3.2.3. Решење о потврђивању оптужнице	64
Резиме	65
Питања	66

ОДЕЉАК ТРЕЋИ

СТАДИЈУМ ГЛАВНОГ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА.....67

Уводне напомене.....	67
----------------------	----

Глава прва

ПРИПРЕМАЊЕ ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА.....67

Опште напомене	67
1. Припремно рочиште	68
1.1. Одређивање припремног рочишта	68
1.2. Претпоставке за одржавање припремног рочишта	69
1.3. Изјашњавање странака.....	70
1.4. Одређивање доказа који ће се извести на главном претресу	70
1.5. Одлучивање суда о другим процесним питањима.....	71
2. Заказивање главног претреса и позивање процесних субјеката.....	72
3. Радње управљања поступком у фази припремања главног претреса ..	74
3.1. Прибављање и извођење доказа у фази припремања главног претреса.....	74
3.2. Издвајање записника и обавештења.....	75
3.3. Обезбеђивање допунских судија	75
3.4. Обустава поступка	76
Резиме	77
Питања	77

Глава друга

ГЛАВНИ ПРЕТРЕС.....78

1. Појам и значај главног претреса.....	78
2. Претпоставке за одржавање главног претреса.....	79
2.1. Обавезност присуства судија и записничара на главном претресу...79	
2.2. Изостанак овлашћеног тужиоца са главног претреса	79
2.3. Изостанак оптуженог са главног претреса.....	80

2.4. Изостанак браниоца	80
2.5. Одржавање главног претреса у одсуству оптуженог или браниоца..	81
2.6. Изостанак оштећеног са главног претреса	82
2.7. Недолазак сведока, вештака и стручног саветника на главни претрес.....	82
3. Отварање заседања.....	82
4. Ток главног претреса	84
4.1. Почетак главног претреса.....	84
4.2. Изношење оптужбе.....	85
4.3. Изјашњавање оптуженог о оптужби.....	86
4.4. Уводна излагања.....	86
4.5. Доказни поступак	86
4.5.1. Почетак доказног поступка и предмет доказивања на главном претресу	87
4.5.2. Предлагање доказа на главном претресу.....	87
4.5.3. Редослед извођења доказа.....	88
4.5.3.1. Изношење одбране и саслушање оптуженог на главном претресу	88
4.5.3.2. Посебна правила о испитивању сведока, вештака и стручног саветника на главном претресу	90
4.5.3.3. Упознавање са садржином налаза и мишљења вештака	92
4.5.4. Извођење доказа ван главног претреса.....	93
4.5.5. Одступања од начела непосредности на главном претресу	94
4.6. Завршне речи	95
5. Дисконтинуитет у одвијању главног претреса.....	97
5.1. Прекид главног претреса	97
5.2. Одлагање главног претреса	98
6. Руковођење главним претресом и одржавање реда на главном претресу	99
6.1. Руковођење главним претресом.....	99
6.2. Одржавање реда на главном претресу.....	100
Резиме	102
Питања.....	103

Глава трећа

ДОНОШЕЊЕ ПРЕСУДЕ.....	104
1. Изрицање пресуде	104
2. Објављивање пресуде	106
3. Писмена израда пресуде	106
4. Достављање пресуде	107
5. Исправљање пресуде	108
Резиме	109
Питања.....	110

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ

ПОСТУПАК ПО ПРАВНИМ ЛЕКОВИМА 111

Глава прва

ОПШТА ПРАВИЛА О ПРАВНИМ ЛЕКОВИМА 111

Уводне напомене..... 111

1. Појам, процесна улога и систем правних лекова 112

2. Врсте и опште одлике правних лекова..... 113

3. Процесне повластице окривљеног у поступку по правним лековима..... 115

3.1. Забрана reformatio in peius..... 116

3.2. Повластица повезаности (beneficium cohaesionis) 118

Резиме 120

Питања..... 121

Глава друга

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ..... 122

1. Жалба против првостепене пресуде 122

1.1. Појам и опште одлике жалбе против првостепене пресуде..... 122

1.2. Изјављивање жалбе 123

1.2.1. Субјекти жалбе..... 123

1.2.2. Рок за изјављивање жалбе 124

1.2.3. Располагање правом на жалбу 124

1.3. Садржај жалбе 125

1.4. Основи жалбе..... 127

1.4.1. Битне повреде одредаба кривичног поступка 127

1.4.1.1. Апсолутно битне повреде одредаба кривичног поступка. 128

1.4.1.2. Релативно битне повреде одредаба кривичног поступка. 129

1.4.2. Повреда кривичног закона 130

1.4.3. Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање 131

1.4.4. Неправилна одлука о кривичној санкцији

и о другим одлукама 132

1.5. Поступак по жалби 133

1.5.1. Поступак пред првостепеним судом 133

1.5.2. Поступак пред другостепеним судом 134

1.5.2.1. Припремни поступак пред другостепеним судом 134

1.5.2.2. Главни поступак..... 135

1.5.2.2.1. Одлучивање у седници већа..... 135

1.5.2.2.2. Претрес пред другостепеним судом 136

1.6. Границе испитивања побијане пресуде..... 138

1.7. Одлуке другостепеног суда по жалби..... 139

2. Нови главни претрес пред првостепеним судом 142

3. Жалба против другостепене пресуде 143

4. Жалба против решења 144

4.1. Допуштеност жалбе против решења	144
4.2. Поступак по жалби против решења.....	145
Резиме	147
Питања.....	148

Глава трећа

ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

Опште напомене.....	149
1. Захтев за понављање кривичног поступка	149
1.1. Појам и опште одлике захтева за понављање кривичног поступка.....	149
1.2. Разлози за право понављање кривичног поступка	150
1.3. Поступак по захтеву за понављање кривичног поступка.....	153
1.3.1. Подношење захтева за понављање кривичног поступка – субјекти, садржај захтева и надлежност за одлучивање.....	153
1.3.2. Поступак одлучивања о допуштености и основаности захтева за понављање кривичног поступка	154
1.3.3. Поступање у поновљеном кривичном поступку	155
1.4. Посебан случај понављања поступка окончаног осудом оптуженог у одсуству.....	156
2. Захтев за заштиту законитости.....	157
2.1. Појам и опште одлике.....	157
2.2. Основи за подношење захтева за заштиту законитости.....	159
2.3. Поступак по захтеву за заштиту законитости.....	160
2.4. Одлуке суда правног лека о захтеву за заштиту законитости	162
Резиме	164
Питања.....	165

ОДЕЉАК ПЕТИ

ПОСЕБНИ КРИВИЧНИ И НЕКРИВИЧНИ (ПОМОЋНИ) ПОСТУПЦИ

Глава прва

ПОСЕБНИ КРИВИЧНИ ПОСТУПЦИ

1. Скраћени (сумарни) кривични поступак	169
1.1. Покретање поступка и судска контрола оптужбе	169
1.2. Припремање главног претреса и главни претрес.....	171
1.3. Доношење пресуде и жалба на пресуду	173
1.4. Упућивање приватног тужиоца и окривљеног на медијацију.....	173
1.5. Притвор у скраћеном поступку.....	174
2. Рочиште за изрицање кривичне санкције	175
3. Поступак према малолетницима	178
3.1. Особености поступка према малолетницима.....	178
3.1.1. Хитност поступка према малолетницима.....	178

3.1.2. Дужност обазривог поступања и одржавања реда.....	179
3.1.3. Позивања малолетника и достављање одлука	180
3.1.4. Јавност кривичног поступка према малолетницима.....	180
3.1.5. Забрана суђења у одсуству малолетника	180
3.1.6. Ослобађање од сведочења у кривичном поступку према малолетницима	181
3.1.7. Обавезна одбрана малолетника.....	181
3.1.8. Мере процесне принуде у кривичном поступку према малолетницима	181
3.2. Дискреционо кривично гоњење малолетника	182
3.2.1. Дискрециона оцена приликом покретања кривичног поступка према малолетницима	183
3.2.2. Опортунитет приликом извршења казне	184
3.2.3. Условно покретање кривичног поступка према малолетницима	185
3.2.4. Обустава покренутог поступка због нецелисходности	185
3.2.5. Условна обустава кривичног поступка према малолетницима	186
3.3. Ток кривичног поступка према малолетницима	187
Опште напомене.....	187
3.3.1. Покретање кривичног поступка према малолетницима	188
3.3.2. Припремни поступак према малолетницима	188
3.3.3. Поступак пред већем за малолетнике.....	191
3.3.4. Одлуке већа за малолетнике.....	194
3.3.4.1. Решење о изрицању васпитне мере	194
3.3.4.2. Пресуда којом се изриче казна малолетничког затвора.....	194
3.3.4.3. Решење о обустави поступка	195
3.3.5. Правни лекови у поступку према малолетницима.....	195
3.4. Улога суда у поступку извршења васпитних мера.....	198
3.4.1. Надзор над спровођењем васпитних мера.....	198
3.4.2. Обустављање извршења и измена одлуке о васпитним мерама.....	198
4. Поступак за изрицање мера безбедности обавезног психијатријског лечења.....	199
4.1. Изрицање мера безбедности обавезног психијатријског лечења	200
4.2. Одлуке у поступку изрицања мера безбедности психијатријског лечења	201
4.3. Обустава и замена изречене мере безбедности.....	202
5. Поступак за изрицање мере безбедности обавезног лечења алкохоличара или мере безбедности обавезног лечења наркомана	203
6. Поступак за изрицање мере безбедности одузимања предмета	204
7. Поступак за одузимање имовинске користи.....	204

Резиме	206
Питања.....	208
Глава друга	
ПОМОЋНИ (НЕКРИВИЧНИ) ПОСТУПЦИ	209
1. Поступци за преиначење правноснажне пресуде.....	209
1.1. Поступак за опозивање условне осуде	209
1.2. Поступци за преиначење одлуке о казни	210
1.2.1. Поступак за изрицање јединствене казне	210
1.2.2. Поступак за ублажавање казне	211
2. Поступци за остваривање права осуђеног.....	211
2.1. Поступак за пуштање на условни отпуст	212
2.2. Поступци за рехабилитацију и за престанак мера безбедности или правне последице осуде	213
2.2.1. Поступак за рехабилитацију	213
2.2.1.1. Поступак за законску рехабилитацију	213
2.2.1.2. Поступак за судску рехабилитацију	214
2.2.2. Поступак за престанак мере безбедности или правне последице осуде	215
3. Поступак за остваривање права лица неосновано лишеног слободе или неосновано осуђеног.....	216
3.1. Процесна легитимација за покретање поступка.....	216
3.2. Поступак за остваривање права на накнаду штете	218
3.3. Поступак за остваривање права на морално задовољење	219
3.4. Поступак за остваривање права на признавање радног стажа или стажа осигурања	219
4. Поступци за издавање потернице или објаве.....	220
Резиме	222
Питања.....	224
ЛИТЕРАТУРА	227
СПИСАК ПРОПИСА И СКРАЋЕНИЦА.....	230

ПРЕДГОВОР

Уџбеник „Кривично процесно право – посебни део“ првенствено је намењен студентима Правног факултета Универзитета у Нишу, и резултат је настојања аутора да студентима приближи материју кривичног процесног права, једног од изузетно значајних сегмената правничког образовања. Овај уџбеник јесте логичан наставак рада аутора усмереног на систематичну обраду најважнијих устанаова кривичног процесног права, материјализованог у објављеном уџбенику „Кривично процесно право – општи део“. Док је у том уџбенику сагледана статика кривичног процесног права, у фокусу пажње аутора посебног дела кривичног процесног права је динамика кривичног поступка – централне установе ове гране права.

Теоријска обрада тока кривичног поступка одређена је нормативом Законика о кривичном поступку из 2011. године, као најважнијег извора кривичног процесног права. Овај процесни кодекс чини радикални заокрет у смеру напуштања самих темеља европског континенталног кривичног поступка. Напуштање начела истине, изградња недовољно конзистентног модела тзв. јавнотужилачке истраге, адверзијална конструкција главног претреса уз пасивизацију суда у доказном поступку – главна су обележја кривичног поступка нормативно уређеног овим системским законским прописом. Те изузетно крупне промене нормативног миљеа кривичне процедуре највише су се одразиле на процесну динамику, односно на архитектуру кривичног поступка. Радикално измењени нормативни оквир тока кривичног поступка нужно изискује и додатне напоре уперене на теоријска објашњења нових законских решења.

Имајући у виду уџбенички карактер публикације коју презентује читаоцима, првенствено студентима, аутор је настојао да концизно изложи позитивноправна решења тока кривичног поступка, са нужним објашњењима идеја законодавца. Будући да је важећи Законик о кривичном поступку наишао на многобројне критике научне и стручне јавности, текст уџбеника садржи и критичке опсервације о ваљаности позитивноправних решења. Аутор је настојао да изложени критички дискурс не пређе границу нужне доктринарне полемике.

Систематика уџбеника углавном следи систематику Законика о кривичном поступку, уз минимална одступања која су методолошки оправдана. Презентују се и решења других закона и подзаконских аката, којима се регулишу установе које се теоријски обрађују. Аутор је настојао да теоријска експликација динамичног сегмента кривичног поступка буде сажета и уподобљена тзв. „болоњским принципима“. Та интенција се одразила и на обим уџбеника. Знатижељни читаоци се на адекватан начин упућују на радове бројних аутора (међу њима и на радове аутора овог уџбеника), којима могу проширити своје сазнајне хоризонте изнад нивоа знања које се може стећи из садржаја овог уџбеника.

У Нишу, септембра 2019. године

Аутор